

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

**CİNSİYET EŐİTLİĐİ ODAĞINDA
GELECEĞİN İNSANA YAKIŞIR İŐLERİ
YAKLAŐIMININ DESTEKLENMESİ İÇİN
TEKNİK YARDIM PROJESİ**

Adil Geçiş: Tanım & İlkeler, Uygulamalardan Őrnekler

çalıŐmanın

geleceği

**iKG
PRO**

İNSAN KAYNAKLARININ
GELİŐTİRİLMESİ
PROGRAM OTORİTESİ

WEglobal

**T.C. ÇALIŐMA VE
SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI**

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

- Adil dönüşüm tanımlarını sektör/istihdam, çevre ve toplum odaklarında gruplandırmak mümkündür.
- Tanımlar arasında sektörel ve bölgesel farklılıklar bulunmaktadır.
- Bu farklar göz ardı edildiğinde adil dönüşüm için iki temel yaklaşım olduğu söylenebilir.
 - **Doğrudan** → yeşil dönüşümün getireceği fosil yakıtlardan çıkıştan olumsuz etkilenen çalışan ve toplulukları hedef alan ve onlara sağlanması gereken destek mekanizmalarına odaklanan bir adil dönüşüm tanımıdır.
 - **Daha geniş bir tarihsel ve toplumsal perspektiften** → yeni düşük karbonlu bir sosyo-ekonomik düzeni iklim adaleti de dahil olmak üzere bugüne kadar ortaya çıkmış tüm toplumsal adaletsizlikleri bertaraf edecek ve daha adil bir yaşama kavuşturacak bir süreç olarak tanımlamaktadır

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

- **ITUC:** iklim hedefleriyle uyumlu bir net sıfır patikasına geçiş ekonomi çapında bir dönüşüm sürecidir. Adil dönüşüm, bu geçişte tüm işlerin doğa ve iklimle uyumlu, insana yakışır olduğu, yoksulluğun ortadan kaldırıldığı ve tüm toplum kesimlerinin kalkındığı ve dirençlerinin artırıldığı bir geleceği mümkün kılan planlar, politikalar ve yatırımlar bütünüdür.
 - OECD Adil geçiş raporu: SKH & Paris Anlaşması bağlamı
- **ILO:** ekonominin yeşil dönüşümünü, etkilenen herkes için adil ve kapsayıcı olmasını sağlayacak, kimseyi geride bırakmadan insana yakışır işler yaratılmasını sağlayan süreç
 - İklim eyleminin sosyal ve ekonomik faydaları en üst seviyeye çıkarılır
 - Karşılaşılması muhtemel bütün olumsuz etkiler dikkatle kontrol edilir
 - Etkilenen tüm gruplar arasında etkin diyalog yürütülür
 - Temel istihdam prensipleri ve çalışan haklarına saygı duyulur

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

- **IRENA**: yenilenebilir enerjiye geçişin maliyet ve faydalarının adil bir şekilde bölüşümü
- **Adil Dönüşüm İttifakı (Just Transition Alliance)**: ITUC + dönüşüm sürecinde karşılaşılabilecek muhtemel kayıpların adil dağılımı & adil dönüşüm politikalarının tasarımında mevcut iklim adaletsizliğinden en çok etkilenen toplum kesimlerinin liderliğinin önemi
- **Küresel IndustryALL Sendikası (IndustryALL Global Union)**: adil dönüşümün üç dayanağı: sürdürülebilir sanayi politikaları + güçlü sosyal destek programları + işçilerin uyumunu sağlayacak politikalar

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

- **Çevre adaleti** → kirletici ve kaz-çıklar sektörleri ve altyapı yatırımları sonucu ortaya çıkan toplumsal ve çevresel maliyetlerin büyük ölçüde farklı topluluklar arasındaki eşit olmayan dağılımı
 - Kirlilik, farklı sosyo-ekonomik sınıflar, topluluklar ve yoksulluk arasındaki bağlantı
 - Adalet kavramının çok boyutlu ve birbiriyle bağlantılı yönleri
 - Maliyetlerin (emisyonlar, toksinler gibi) ve faydaların (yeşil alanlar ve daha iyi hizmetler gibi) sosyo-mekansal dağılımı, tanınma süreçleri ve katılım hakları
- **İklim adaleti** → iklim krizine insan hakları merkezinden bakar. İklim değişikliğinin tarihsel sorumluluğu zengin ve güçlü topluluklara aittir. Ancak ekonomik ve sosyal maliyetler orantısız bir şekilde en yoksul ve en savunmasız topluluklar üzerine düşer.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

- Düşük karbonlu ekonomiye geçiş, sosyo-ekonomik ve çevresel dayanıklılığı sağlayacak uzun dönemli bir vizyon doğruftusunda tasarlanmalı, uzun dönemli hedeflere erişmeyi sağlayacak, kısa-orta vadeli bağlayıcı ara hedefler belirlenmeli.
- Adil dönüşüm, iklim adaleti başta olmak üzere genel anlamda sosyal adaleti sağlayacak şekilde, bireylerin olanaklara eşit erişimini sağlamalı; temel sosyal koruma ve insan haklarını garanti etmeli.
- Fosil yakıt sanayilerinde çalışmakta olan işçilerin günümüzün refahına yaptığı katkı göz ardı edilmemeli ve onlara saygı gösterilmeli. Söz konusu işçiler için gelir desteği, yeniden eğitim, yeni sektörlere yerleştirmeye yönelik destekler sağlanmalı. Emekliliğe yakın olan işçiler için ise erken emeklilik imkanları oluşturulmalı, düzenli bir emekli maaşı sağlanmalı.
- İster enerji geçişi ister sanayi dönüşümü veya doğal afetler sonucunda olsun, etkilenen bölgelerin umut ve güvenini kazanabilmesi için toplumun yenilenmesine yatırım yapılması kritik öncelikler arasında bulunmalı.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

- Enerji ve diğer sanayi Őirketlerinin emisyon azaltma ve istihdama y6nelik orta vadeli hedeflerini oluŐturmaları ve geçiş yapmalarını sağlamak iÇin inovasyon ve teknoloji paylaşımı desteklenmeli.
- Temiz Őehirlerin, metropollerin geliŐtirilmesine y6nelik hazırlanan sekt6rel planlara ŐalıŐanlar da dahil edilmeli, iklim felaketleriyle ilgili olarak sağlanmakta olan kurtarma, yeniden inŐa etme ve dayanıklılık artırmaya y6nelik işler kayıt altına alınmalı, resmi olarak tanınmalı.
- Ekonomik faaliyetler s6rd6r6lebilir bir Şekilde ŐeŐitlendirilmeli, hem iklim deđiŐikliđine uyum hem de emisyon azaltımı iÇin hayatı 6nem taŐıyan mesleklere ve insana yakışır iŐlere yatırım yapılması sağlanmalı.
- 6zel sekt6r ve kamu finansmanı yoluyla ulusal seviyede sosyal ve Çevresel dayanıklılığı destekleyecek bir adil geçiş fonu oluŐturulmalı, gelişmekte olan ve en az geliŐmiŐ 6lkeler iŐinse 6luslararası seviyede adil geçiş fonları oluŐturulmalı ve faaliyetler bu fon tarafından desteklenmeli.
- Adil geçiş planlaması, ilgili t6m taraflarla sosyal diyal6đa, iŐŐiler ve sendikaları ile toplu s6zleŐmeye dayanmalı; s6zleŐmeler kamuya aÇık ve yasal olarak uygulanabilir olmalı, uygulamaların izlenebilir olması sağlanmalı
- Adil d6n6Ő6me ilişkin t6m politika, plan ve projelerin cinsiyet perspektifini de ele alacak Şekilde hazırlanması sağlanmalı

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Adil Geçişin Finansmanı

İNSAN KAYNAKLARININ
GELİŐTİRİLMESİ
PROGRAM OTORİTESİ

T.C. ÇALIŐMA VE
SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIğI

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

ipcc

WORKING GROUP III – MITIGATION OF CLIMATE CHANGE

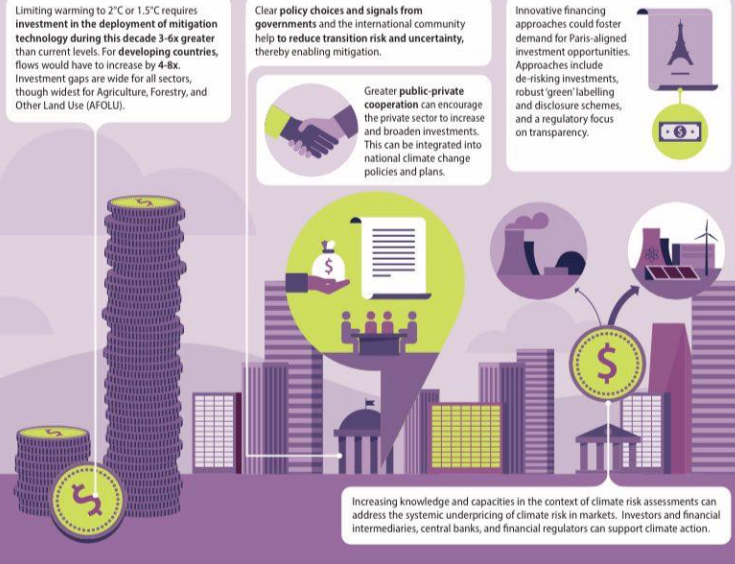
Limiting Global Warming: Finance & Investment

Progress on the alignment of financial flows with low GHG emissions pathways remains slow. There is a climate financing gap which reflects a persistent misallocation of global capital. Political leadership and intervention remains central to addressing uncertainty as a fundamental barrier for a redirection of financial flows.

CURRENT FINANCE FLOWS AND GAPS

FUTURE OF FINANCE

IPCC 6AR: İklim Değişikliğinin Azaltılması

- İklim Finansmanı 2013/14'e göre %60 arttı ama son yıllarda artış yavaşladı.
- Azaltım ve uyum arasındaki denge sağlanamıyor
- 1,5°C hedefi bugünkü yatırımların 6 katı yatırım gerektiriyor
 - Gelişmekte olan ülkeler için bu seviye 8 kat
- Finansman hacminin geliştirilebilmesi hükümetlerin net politika tercihleri ve sinyallerine bağlı

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

CLIMATE POLICY INITIATIVE

SECTORS

What is the finance used for?

- Water & waste \$24
- Industry \$7
- Buildings & infrastructure \$52
- Others & cross-sectoral \$48
- Land Use \$16

Energy systems \$336

Transport \$169

USES

What types of activities are financed?

- Adaptation \$49
- Dual benefits \$17
- Mitigation \$586

653 BN USD ANNUAL AVERAGE

Government funds to other public sources are not estimated

INSTRUMENTS

What mix of financial instruments are used?

- Grants \$30
- Low-cost project debt \$61
- Project-level market rate debt \$236
- Project-level equity \$51
- Unknown \$8
- Balance sheet financing (debt portion) \$112
- Balance sheet financing (equity portion) \$156

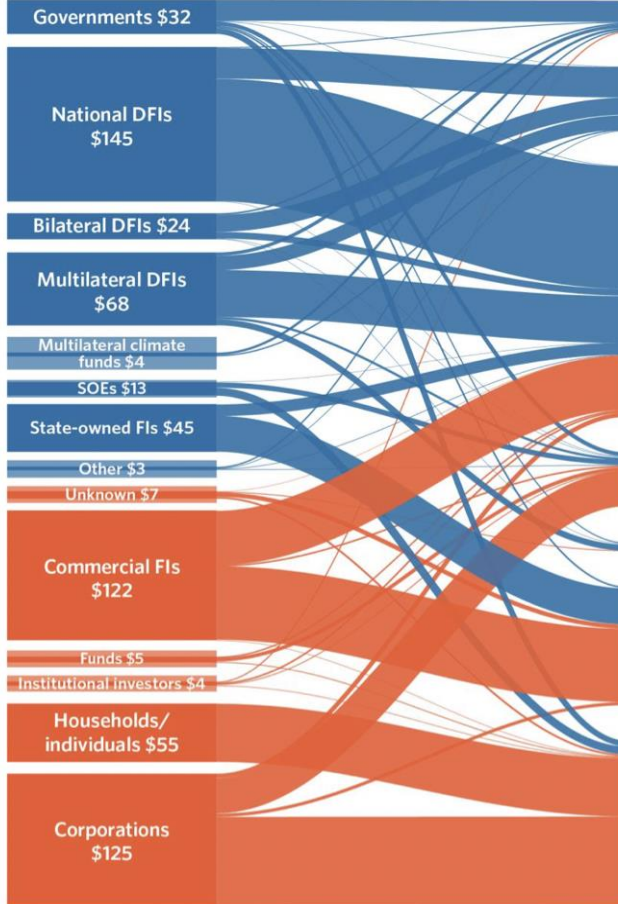
PUBLIC **PRIVATE**

LANDSCAPE OF CLIMATE FINANCE IN 2019/2020

Global climate finance flows along their life cycle in 2019 and 2020. Values are average of two years' data, in USD billions.

SOURCES AND INTERMEDIARIES

Which type of organizations are sources or intermediaries of capital for climate finance?

Katkı Sağlayanlar

Avustralya

Kanada

AB

Fransa

İspanya

BK

Almanya

Japonya

Norveç

ABD

Danimarka

Diğer

Bölgesel

Çift Taraflı Kuruluşlar

CFU çerçevesinde tahsis edilmiş iklim fon ve girişimleri

Uygulamacı kuruluşlar

CFU çerçevesi dışında tahsis edilmiş iklim fon ve girişimleri

Önceden CFU çerçevesinde yer almış tahsis edilmiş kapalı iklim fon ve girişimleri

*CIF tahsisleri Dünya Bankası tarafından yönetilmektedir.

° GEF, GCF dışındaki tüm piyasa harici UNFCC fonlarının sekreteryasını yürütmektedir.

Not: Şema yalnız kamu kaynaklı iklim finansmanı akışları hakkında gösterge niteliğinde fikir vermekte, tüm iklim fonları ve girişimlerini kapsamamaktadır.

GCCA

ICF

IKI

NICFI

GCCI

DFART

CIDA

FFEM

MIES

AFD

MDG-F

DEFRA

BEIS

FCDO

NAMA Facility

REM

BMZ

GIZ

KfW

MOFA

JBIC

JICA

NORAD

NMFA

Ex-Im

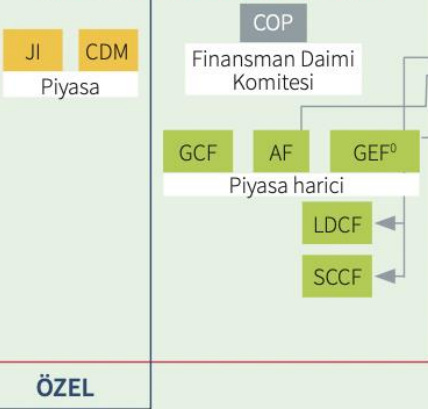
DFC

USAID

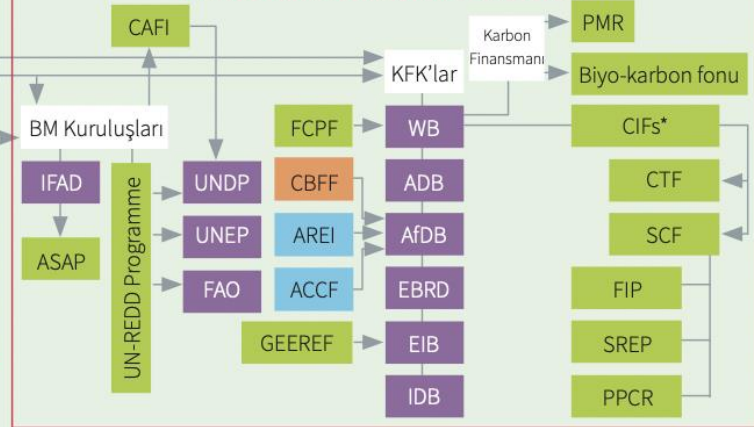
GCPF

Çok Taraflı Kuruluşlar

UNFCC Finansal Mekanizmaları

UNFCC Harici Finansal Mekanizmalar

Bölgesel risk paylaşımı mekanizmaları

Afrika Risk Garanti Fonu

Karayıpler Afet Riski Sigorta Fonu SPC

Alicılar

Bölgesel ve Ulusal Akredite ve Uygulayıcı Kuruluşlar

Bölgesel ve Ulusal Fonlar

Amazon Fonu

Bangladeş İklim Değişikliği Dayanıklılık Fonu

Bangladeş İklim Değişikliği Vakıf Fonu

Benin Ulusal Çevre ve İklim Fonu

Brezilya İklim Değişikliği Ulusal Fonu

Kamboçya İklim Değişikliği İttifakı Vakıf Fonu

İklim Dayanıklı Yeşil Edkonomi-Etiyopya

Guyana REDD + Yatırım Fonu

Endonezya İklim Değişikliği Vakıf Fonu

Maldivler İklim Değişikliği Vakıf Fonu

Mali İklim Fonu

Meksika İklim Değişikliği Fonu

Filipinler Halkı Beka Fonu

Rwanda Yeşil Fonu

Güney Afrika Yeşil Fonu

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

- Anaakımlaşan iklim politikaları → geniş kapsamlı adil dönüşüm yaklaşımı → adil dönüşümün finansmanının iklim finansmanı içine girmesi
- Birleşmiş Milletler iklim finansmanı sistemi içerisinde yer alan Yeşil İklim Fonu (Green Climate Fund – GCF) kaynak sağladığı 8 stratejik alandan bir tanesini “insan ve toplulukların geçimini sağlamaya destek” olarak belirlemiştir.
 - GCF’in beklenen hacmi oluşturamaması sorun!

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

- Avrupa Yeşil Mutabakatı - Adil Geçiş Fonu (Just Transition Fund – JTF)
 - Geçişin adaleti & daha geniş çerçevede adaletin sağlanması – yapısal adaletsizliklerin giderilmesi
 - InvestEU kapsamında 89-104 milyar EUR tutarında bir yatırımın harekete geçirilmesi
 - Adil Geçiş fonundan 40 milyar EUR'luk bir katkı sağlanması
- AB Bölgesel Adil Dönüşüm Planları (Territorial Just Transition Plans):
 - 2018 sabit fiyatlarıyla toplam 17,5 milyar EUR tutarındaki fonun 7,5 milyar EUR'luk bölümü AB'nin 2021-2027 bütçesi kapsamında kullanılıyor,
 - Kalan 10 milyar EUR ise 2021-2023 yılları arasında sağlanacak olan NextGenerationEU fonundan kullanıma sunulacak
- JTF'e ek olarak
 - Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu (European Regional Development Fund - ERDF) ve Avrupa Sosyal Fonu+ (European Social Fund Plus – ESF+)

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

- Just Energy Transition Partnership (JETP)
 - Farklı lke koalisyonları tarafından oluşturulan fonlar kömürden çıkışı desteklemek üzere kullanırılıyor
 - 26. Taraflar Konferansı sırasında ABD, İngiltere, Fransa, Almanya ve AB tarafından Güney Afrika'ya sağlanan 8.5 milyar USD
 - Kasım 2022'deki G20 zirvesinde Endonezya'ya sağlanan 20 milyar USD
 - Aralık 2022'de Vietnam'a sağlanan 15.5 milyar USD

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

• Çoktarafli Kalkinma Bankalari

- EBRD (2021-2025) Yeşil Ekonomi Dönüşümü Yaklaşımı (Green Economic Transition Approach) adil dönüşüm mekanizmalarının finansmanı
- Dünya Bankası (1995-...) Herkes için Adil Geçiş (Just Transition for All) girişimi: kömür madenlerinin ve kömürlü termik santrallerin kapanmak üzere olduğu ülkelerde geçişin düzenli bir şekilde sağlanması
- Dünya Bankası tarafından kullanılan ve İklim Yatırım Fonu (Climate Investment Fund – CIF) altında yer alan Kömürden Çıkışın Hızlandırılması (Accelerating Coal Transition – ACT) fonu bir yandan ulusal seviyede iklim hedeflerini ve enerji dönüşümünü desteklemeyi hedeflerken diğer taraftan da yerelde dönüşümden etkilenecek toplulukların dönüşüme taraf olmalarını sağlamak için bölgesel kalkınma perspektifinden destekler sağlamaktadır.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Uygulamada Küresel rnekler

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

• Kanada:

- 2050 yılına kadar sera gazı emisyonlarında net-sıfır olma
- Eyalet seviyesinde hedefe katkı
 - %55'ini kömürden sağlayan Alberta 2030'a kadar kömüre dayalı elektrik üretimden çıkmayı planlıyor. 2016 yılında iki adet program devreye alınmıştır.
 - Kömürden çıkıştan etkilenecek bölgelerdeki çalışanları desteklemeyi amaçlayan Kömür İstihdamı Dönüşüm Programı (Coal Workforce Transition Program – CWTP);
 - Kömür bölgelerinde yaşayan nüfusun tamamını hedefleyen ve kolay erişilebilen desteklerden oluşan Kömür Yörelereinin Dönüşümü Fonu (Coal Community Transition Fund – CCTF).
- 2018 yılında Kanada federal seviyede bir kömürden çıkış hedefi açıkladı.
 - Sendikaları, iş dünyası ve sivil toplum örgütlerini, akademisyenleri ve yerel yönetimleri kapsayan, katılımcı bir Görev Gücü. A
- 2019 yılında bir Adil Dönüşüm Yasası çıkararak düşük karbonlu bir küresel ekonomiye geçişte işçilerin ve toplulukların geleceğini ve geçimini destekleme ilkesini kanuni bir çerçeve oturtmuştur.

• Avustralya:

- 2016 yılında, Latrobe Vadisi'nde, bölgenin en önemli işverenlerinden biri olan kömür santralinin kapanacağını açıklanmasının ardından bölgede bir geçiş süreci başlamıştır.
- İstihdam dönüşümü hizmeti hem federal hükümet hem de eyalet hükümeti tarafından sağlanan 300 milyon AUD tutarında kaynakla desteklenmiştir.
- Desteklenen faaliyetler: beceri dönüşümü programları, yeniden istihdam etmeye yönelik programlar ve hanelerin malî durumlarını daha iyi yönetmesini desteklemek üzere bir danışmanlık hizmeti de bulunmaktadır.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

- **İskoçya:** 2030 yılına kadar sera gazı emisyonlarını %75 seviyesinde düşürmeyi ve 2045 yılına kadar da net-sıfır emisyona ulaşmayı hedefliyor
 - 2018 yılında bir **Adil Geçiş Komisyonu** oluşturmuştur.
 - 2020-21 Hükümet Programı 5.000'e kadar yeni istihdamı desteklemek için 1,6 milyar sterlinlik **doğrudan finansman** sağlamış, bunun yanı sıra 100 milyon sterlinlik bir kaynağı oluşturulan **Yeşil İş Fonu**'na tahsis etmiştir.
 - 2014 yılında bir **Petrol ve Gaz Dönüşümü Eğitim Fonu** oluşturulmuş. Fosil yakıttan çıkış sürecinde işsiz kalma riski altında bulunan işçilerin alternatif sanayi alanlarında kaliteli işlerde yeniden istihdam edilmelerini kolaylaştıracak beceri dönüşümü ve mesleki eğitimi içeren bir programı ve programın işletilmesinden sorumlu bir kurumsal yapıyı da içermektedir.
 - Temiz sanayilerdeki istihdam talebini karşılamak üzere işgücünün yeniden eğitimine yönelik programlarını genişletmiş ve 2017'de Ulusal Geçiş Eğitim Fonu'nu ve 2020'de de beş yıllık İklim Acil Durum Becerileri Eylem Planını (Climate Emergency Skills Action Plan) oluşturmuştur.
- **Danimarka:** Enerji sektörü dışında bir adil dönüşüm ihtiyacı Danimarka'da 2009'da bazı tersanelerin kapatılmasıyla ortaya çıkmıştır. Danimarka hükümeti ve sendikalar tarafından, tersane işçilerine açık deniz rüzgâr teknolojilerinin üretimi için gerekli becerileri kazandırmak için bir yeniden beceri kazandırma programı oluşturulmuştur.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

- **İrlanda:** Hükümetin 2019 yılında turba (peat) üretiminden çıkışını hızlandırma kararının ardından, söz konusu üretimde önemli bir paya sahip olan Midlands Bölgesi için adil bir geçiş planı oluşturulmuştur. Plan, işçilere yeniden beceri kazandırmayı ve toplulukların geçişe uyum sağlamasına yardımcı olmayı amaçlayan bir fonu içermektedir. Ocak 2021 itibariyle fon aracılığı ile bölgedeki 47 proje için 27,8 milyon EUR tutarında koşullu finansman imkanları geliştirildiği raporlanmaktadır.
- **Almanya:** 2018 yılında kurulan ve Almanya'nın iklim hedefleri doğrultusunda, kömür bölgelerinde istihdam edilen işgücü için adil bir geçiş sağlamayı amaçlayan Büyüme, Yapısal Değişim ve İstihdam Komisyonu bölgelerde alternatif enerji sistemlerini, ulaşım altyapısını ve araştırma enstitülerini destekleyerek etkilenen topluluklar için alternatif istihdam alanları yaratmayı amaçlamaktadır. Bu amaçla federal hükümet ve eyalet parlamentoları, geçişten etkilenen bölgeler için 2038 yılına kadar 40 milyar EUR'ya kadar fon sağlamayı taahhüt etmişlerdir.
- **İspanya:** Kömür madenlerinin kapatılması kapsamında 10 yıl süreyle sağlanacak 250 milyon EUR tutarındaki fon, genç çalışanlara yeniden beceri kazandırılması ve diğer sektörlerde istihdam edilmesini sağlayacak programların yanı sıra, kömür sektöründe faaliyet gösteren görece daha yaşlı olan işgücünün erken emekliliğinde de (early retirement) kullanılması planlanmıştır.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

- **Romanya:** İspanya'daki uygulamaya benzer şekilde Romanya da kömür madenlerinin kapanması sürecinde çalışanlarına nakit olarak tazminat vermeyi taahhüt etmektedir. Yürütülmekte olan adil dönüşüm programı aynı zamanda mikro krediler yoluyla ekonomik faaliyetlerin de çeşitlendirilmesini amaçlamıştır. Bu program yoluyla, yarısından fazlası kömür madenlerinin bulunduğu bölgelerde olmak üzere 13 binden fazla yeni istihdam yaratılmıştır.
- **Yeni Zelanda:** Fosil yakıta bağımlı bölgelerde ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesine yönelik bir başka girişim de Yeni Zelanda'dadır. 2050 yılı net-sıfır hedefini desteklemek üzere 2017 yılında, ülkenin offshore petrol ve doğal gaz sanayine dayalı Taranaki bölgesinin dönüşümünü destekleyen bir Adil Dönüşüm Merkezi oluşturulmuştur. 2019 yılında açıklanan "Taranaki 2050 Yol Haritası"nda bölgedeki dönüşümü mümkün kılacak, yeşil ekonomiye geçişte doğrudan ve dolaylı etkileri olacak sürdürülebilir istihdamı sağlayacak alternatif sektörlerin desteklenmesine yönelik bir çerçeve sunulmuştur.
- **ABD:** Aşağıda detayları verilmekte olan ve 2015 yılında yürürlüğe alınmış POWER girişimi aracılığıyla ABD'de de Ekim 2020'ye kadar kömür bölgelerinde ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesine yönelik 293 projeye 283 milyon ABD Doları kaynak sağlanmıştır.
- **Japonya:** 1940-2000 yılları arasında kapanan kömür madenleri nedeniyle yaklaşık olarak 200 bin istihdamın yok olduğu hesaplanan Japonya, işlerini kaybedenleri desteklemek için 4 milyar JPY harcamıştır. İddialı emisyon hedeflerini yakalamak için köklü değişimler öngören Japonya, dönüşüm maliyetlerini azaltmak için çalışanların diğer sektörlere geçişini destekleyecek, doğrudan fayda sağlaması beklenen mekanizmalar üzerine yoğunlaşmaktadır.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Türkiye için Adil Geçiş Gündemi erevesi

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

- İklim değişikliği ile mücadelenin sosyal boyutları konusunda yürütülecek çalışmalarda hak temelli yaklaşımlar benimsenmeli, geliştirilecek politika, eylem ve mevzuat düzenlemelerinde cinsiyet eşitliği dikkate alınmalıdır.
- Küresel gelişmeler ve ulusal koşullar dikkate alınarak iklim değişikliğine bağlı olarak ortaya çıkması muhtemel adaletsizliklerin doğurabileceği sorunlara yönelik olarak onarıcı adalet temelli yaklaşımlar benimsenmelidir.
- İklim adaletine ilişkin süreçlerde ve iklim değişikliğinin ele alınması için eyleme geçilirken, insan hakları, sağlık hakkı, eğitim hakkı, gelişme hakkı gibi temel haklar esas alınmalı, çocuklar, kadınlar, yaşlılar, engelliler gibi kırılgan durumdaki kişilerin menfaati gözetilerek cinsiyet eşitliği, kadınların güçlendirilmesi ve kuşaklararası adalet göz önünde bulundurulmalıdır. İklim değişikliğinden etkilenen kişi ve gruplara yönelik ulusal politikalarda sosyal belirleyiciler dikkate alınmalıdır.
- Uluslararası politika bağlamında iklim adaletine ilişkin süreçler, Türkiye'nin Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi ve Paris Anlaşması'nda açıkça ve kesin olarak kabul edilen "ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar ve göreceli kabiliyetler ilkesi" temelinde ve Türkiye'nin 2053 net sıfır emisyon hedefiyle uyumlu olarak, küresel çabalara destek olma bağlamında dikkate alınmalıdır.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

- İklim değişikliği ile mücadele kapsamında belirlenecek politikalarda, iklim adaleti ve yeşil dönüşüm gözetilerek, ekonomik büyümenin çevresel tahribattan ayrıştırılması önceliklendirilmelidir.
- İklim değişikliği ile ilgili bilgiye erişim olanakları iyileştirilmeli karar alma ve uygulama süreçlerine toplumun tüm kesimlerini kapsayacak adil ve etkin katılım imkanları güçlendirilmelidir. Bu çerçevede kadınlar ve gençler öncelikli olmak üzere, kırılgan gruplara iklim değişikliğiyle ilgili karar alma ve uygulama süreçlerinde etkin rol verilmelidir. Kadın liderliği teşvik edilmelidir.
- İklim adaletine erişimin sağlanması amacıyla etkin başvuru yolları oluşturulmasına yönelik mevzuat çalışmaları yapılmalıdır.
- 2053 Net Sıfır Emisyon ve yeşil kalkınma hedefleri doğrultusunda Türkiye'nin Paris Anlaşması kapsamında sunmak zorunda olduğu Ulusal Katkı Beyanları da dahil olmak üzere, iklim değişikliği ile ilgili üretilecek tüm plan, program ve stratejilerde cinsiyet eşitliğine ve adil geçişe ilişkin hususlar dikkate alınmalıdır.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

- İklim adaletini sağlamaya yönelik olarak, kurulması değerlendirilebilecek mekanizmalarda cinsiyete duyarlı bütçe ile cinsiyet merceğinden yatırım imkanları geliştirilmeli ve entegrasyonunun sağlanması yönünde çalışmalar yapılmalıdır.
- ED mevzuatında değerlik yapılarak projelerin çevresel, iklim değerliğine bağlı ve sosyal etkilerinin, uluslararası standartlarca ölçümlenmek suretiyle çevresel etki raporlarında yer alması sağlanmalıdır.
- Afet eylem ve eğitim planlarında iklim değerliği bağlamında yapılacak düzenlemelerde afet öncesi, sırası ve sonrasında kırılgan grupların da ihtiyaçları dikkate alınarak davranış değerliği hedeflenmelidir.
- İklim değerliği konusunda kamu kurumlarının farkındalığını artırmaya yönelik çalışmalar gerçekleştirilmek, ilgili kurum ve kuruluşlarda koordinasyonu sağlamak ve çalışmaları daha etkin şekilde yürütmek üzere birimlerin oluşturulması amacıyla bunların mevcut görev tanımları dikkate alınarak gerekli kurumsal düzenlemeler yapılmalıdır.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

- Adil geçiş, iklim nötr bir ekonomiye geçiş sürecinin, sosyal diyalog mekanizmasını etkin bir Şekilde iŐleterek, kimsenin geride bırakılmadığı, dönüşüm sürecindeki riskler ve fırsatlar birlikte değerlendirilerek kırılgan gruplar öncelikli olmak üzere insana yakışır iş olanaklarının yaratıldığı stratejik çerçevedir.
- İnsana yakışır – tam sosyal koruma sağlayan ve aynı zamanda karbon emisyonlarının azaltıcı etkisi olan “yeşil işler” arttırılmalı ve iklim değerikliği sürecinden ve etkilenen iş gücünün istihdamının korunmasına yönelik yeşil ve dijital dönüşüm odaklı becerilerin kazandırılmasına ilişkin programlar sosyal tarafların iŐbirliđiyle geliŐtirilmelidir.
- İklim değerikliğinden ve dönüŐümünden olumsuz etkilenecek alıŐanlar ve aileler için uygun sosyal koruma önlemleri geliŐtirilmelidir.
- Ulusal bir kayıp-zarar mekanizmasının oluŐturulması ve hesaplanan kayıp-zararların karŐılanması kapsamında mevcut kaynakların etkin kullanımı ve uluslararası finans kaynaklarının ülkemize aktarılması konusunda çalışmalar yürütülmektedir.
- Türkiye’nin 2053 Net Sıfır Emisyon Hedefi, ülkenin tabi olacağı uluslararası düzenlemeler bağlamında geçişe konu olacak sektörlerin tedarik zincirleri de gözetilerek belirlenmeli; kömür madenciliği ve kömüre bağlı elektrik üretim sektörü, tarım ve sınırda karbon düzenlemesi açısından önceliklendirilmiŐ, 5 sektör olan imento, elektrik, gübre, demir-elik ve alüminyum gibi sektörler baŐta olmak üzere sürdürülebilir, adil ve eŐitlikçi bir geçiş için etki değerlendirmesi çalışmaları yapılmalı, destek mekanizmaları bu kapsamında yapılandırılarak geliŐtirilmelidir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

- Teşvik mekanizmaları, finansman ve yatırım, adil geçiş prensiplerini sağlayan proje ve işletmelere yönlendirilecek şekilde tasarlanmalı ve uygulanmalıdır. Adil geçiş sağlanması bağlamında, öncelikli sektörlerin yanı sıra mikro, küçük ve orta işletmelerin yeşil dönüşümünün desteklenmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- Paris Anlaşması uyarınca hazırlanacak Ulusal Katkı Beyanı ve 2053 Net Sıfır Emisyon Hedefinin istihdama etkileri sektörel bazda değerlendirilmeli ve insana yakışır, potansiyel istihdam olanakları orta ve uzun vadeli bir perspektife analiz edilmelidir.
- Adil geçişe yönelik çalışmalarda kurumlar arası iş birliği ve koordinasyonun güçlendirilmesi ve yerel yönetimler ile iş birliği sağlanması yolu ile sürecin katılımcı bir yaklaşımla ilerlemesi sağlanmalıdır. Adil geçiş sürecinde, istihdam, sanayi, teknoloji, yerel/bölgesel kalkınma, iklim ve eğitim gibi politikalar koordineli bir şekilde yürütülerek kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları ve süreçten etkilenen tüm paydaşların katılımcılığına olanak sağlayacak mekanizmalar oluşturulmalıdır.
- Adil geçiş bağlamında politikalar belirlenirken sosyal diyalog (işçi, iş veren sendikaları kamu temsilcileri) temel unsur olarak öne çıkmalıdır ve bu konuda tüm paydaşların farkındalığının artırılması sağlanmalıdır.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

- Adil geçiş, sağlanmasına yönelik yapılacak çalışmalarda veri/bilgi eksiğinin kapatılabilmesini teminen ilgili kurumların kapasiteleri artırılmalıdır.
- 2053 Net Sıfır Emisyon Hedefi bağlamında olumsuz etkilenecek sektörlere yönelik bir adil geçiş mekanizmasının kurulmasının değerlendirilerek Emisyon Ticareti Sistemi ve diğer karbon fiyatlama mekanizmalarından ele edilecek gelirin bir kısmı bu adil geçiş mekanizmasına aktarılmalıdır.
- İklim gu, iklim adaleti, cinsiyet eşitliği, kırılgan gruplar ve adil geçiş konularına ilişkin akademik çalışmaların artırılmasına yönelik çalışmalar yapılmalı, Ar-Ge alışmaları desteklenmelidir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Türkiye için Öneriler

- **Dönüşüm mesajı güçlü bir şekilde verilmeli, doğrultusu açık şekilde ifade edilmelidir:**

Tüm paydaşların dönüşümün doğrultusunu ve hızını anlaması, adil dönüşümü bu doğrultu içerisinde bir bileşen olarak algılaması ve ortak bir kapsam tarifinde buluşarak hareket etmesi ancak iddialı bir dönüşüm mesajının kamu otoriteleri tarafından daha açık bir şekilde ifade edilmesiyle mümkün olacaktır. Bu şekilde adil dönüşüm gündeminin paydaşları görev ve sorumluluklarını ortak bir çerçeveye hizmet edecek şekilde üstlenebileceklerdir.

- **Tasarım yerelindeki aktörler öncelikli olmak üzere tüm paydaşlarla aktif bir diyalog içerisinde yürütülmelidir:**

Adil dönüşüm sürecinin tasarımı işçiler, işçi sendikaları, işverenler, hükümetler ve yöre halklarının arasındaki müzakereleri kapsamalıdır. İşçilerin ve yöre halklarının geleceğini ve geçim kaynaklarını güvence altına alabilecek adil bir dönüşümün gerçekleştirilmesi için aktif bir sosyal diyalog mekanizması oluşturulmalıdır.

- **Bölgesel planlar tüm bölgesel aktörlerin katılımı ile hazırlanmalı, merkezdeki aktörler tarafından koordine edilmelidir:**

Adil dönüşüm yaklaşımı bölgesel imkanların göz önünde bulundurulduğu, alternatif sektörlerin ortaya çıkarıldığı, her bölgenin kendine özgü bir düşük karbonlu kalkınma planının tüm bölgesel aktörlerin katılımı ile hazırlandığı bir planlama sürecini içermelidir. Bu hazırlık merkezden koordine edilmeli, ulusal hedeflerle uyumu sağlanmalıdır. Kalkınma Ajanslarının adil dönüşüm gündeminde daha aktif bir rol oynamaları ve bölgesel kalkınma stratejilerini bu yönde geliştirmeleri sağlanmalıdır.

Kaynak: SHURA 2022, Enerji Dönüşümünde Ana Eksen: Adil Dönüşüm

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

- **Adil dönüşüm kapsamı iyi belirlenmeli, finansal kaynaklar bu kapsamla uyumlu şekilde oluşturulmalıdır:**

Adil dönüşüm planının bir parçası olarak, ulusal adil geçiş fonu oluşturmalı, bu fon aracılığı ile sosyal koruma, sosyal içerme ve herkes için insana yakışır iş hedefleriyle uyumlu faaliyetlerin desteklenmesi sağlanmalıdır. Orta vadede faaliyete geçmesi beklenen ulusal emisyon ticaret sistemi gelirleri adil dönüşüm faaliyetlerine aktarılacak şekilde düzenlenmelidir.

- **Eğitim sistemi içerisinde adil dönüşümü destekleyecek bileşenler bölgelerin ihtiyaçlarına göre farklılaştırılarak tasarlanmalı ve aktif hale getirilmelidir.**

Eğitim sisteminin işbaşı eğitimi, mesleki eğitim ve yaşam boyu eğitim de dâhil olmak üzere tüm tür ve kademelerinde özellikle kırılğan/dezavantajlı gruptaki işgücüne yeni beceriler kazandırılmalı ve kayıtlı işgücüne dâhil edilmeleri için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

- **Tedarik zinciri yaklaşımı içerisinde KOBİ'lerin adil dönüşümünü kolaylaştıracak mekanizmalar tesis edilmelidir:**

Düşük karbonlu ekonomiye geçiş sürecini izlemek ve yönetmek üzere fiziki ve finansal imkanlara erişimi olmayan KOBİ'ler için destek mekanizmaları hem kamu tarafından hem de değer zinciri içerisinde irtibatla buldukları büyük şirketlerin yol göstericiliği ile tesis edilmelidir.

Kaynak: SHURA 2022, Enerji Dönüşümünde Ana Eksen: Adil Dönüşüm

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

- **Şirketler, ilgili sektörlerindeki dönüşüm risklerine ilişkin gönüllü bir raporlama yapmak üzere teşvik edilmelidir:**

Karbon raporlaması gibi gönüllü süreçlere benzer şekilde, Yeşil Mutabakat uyumu kapsamında daha sürdürülebilir üretim süreçlerine geçen ya da geçmeyi planlayan şirketlerin, dönüşümün istihdam riskleri ve bu riskleri en aza indirmeye yönelik planlarını açıklamaya teşvik edilmelidir.

- **Bu tasarımın tek seferlik olmadığı, bölge ve zamana göre değişiklik gösterebileceği göz önünde bulundurularak adil dönüşüm mekanizmalarının etkinliğini izleyecek, değerlendirecek ve yeninden tasarlayarak pozisyonlandırarak mekanizmalar hayata geçirilmelidir.**

Adil dönüşüm mekanizmaları ilk aşamada yürürlüğe konmuş politika araçlarının işleyişini ve sonuçlarını takip edecek bir bölgesel ve/veya sektörel bir izleme mekanizması aracılığıyla; ikinci aşamada ise hızla değişen eğilimler ve teknolojiler ışığında, gelecekte meydana gelebilecek dönüşüm etkilerine ilişkin bir değerlendirme mekanizmasıyla yakından takip edilmeli, yapılacak olan analizlerle uygulanan araçlar iyileştirilmeli ve etkinliklerinin artırılması sağlanmalıdır.

Kaynak: SHURA 2022, Enerji Dönüşümünde Ana Eksen: Adil Dönüşüm

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

TEŐEKKÜR EDERİZ.

ÇalıŐmanın

geleceği

**iKG
PRO**

İNSAN KAYNAKLARININ
GELİŐTİRİLMESİ
PROGRAM OTORİTESİ

WEglobal

T.C. ÇALIŐMA VE
SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIğI